

Aşağıdaki noktalı yerlere uygun kelimeleri yazınız.

- Genellikle köy sorunlarını gerçekçi bir dille işlemeye çalışan hikâye anlayışı hikâyedir.
- Hikâyelerde olayların arka arkaya sıralanmasına olay denir.
- Az sayıda kelimeyle okuyucunun hayal gücünü harekete geçirmeyi amaçlayan kısa ama yoğun anlatımlı hikâyelerehikâye denir.
- tarafından yazılan *Divanü Lügâti't-Türk* adlı eser, Türk dilinin ilk sözlüğü kabul edilir.
- metinlerde amaç okuyucuya bilgi vermek olduğu için kelimeler genellikle anlamlarında kullanılır.
- Hikâye, roman gibi türlerde kahramanların ruhsal çözümlemesi yapılırken biliminden yararlanır.
- Bireyin iç dünyasını esas alan hikâyelerde tekniği sıklıkla kullanılır.
- Hikâyede farklı anlatım teknikleri kullanılması, kronolojik zamanın takip edilmemesi ve iç konuşmalar yoluyla bazı toplumsal sorunlara da değinilmesi anlayışın yansımalarıdır.

SAF (ÖZ) ŞİİR ANLAYIŞI	TOPLUMCU GERÇEKÇİ ŞİİR ANLAYIŞI	MİLLÎ EDEBİYAT ANLAYIŞINI YANSITAN ŞİİR ANLAYIŞI	BİRİNCİ YENİ ŞİİR ANLAYIŞI (GARİP AKIMI)	İKİNCİ YENİ ŞİİR ANLAYIŞI	GARİP DIŞINDA YENİLİĞİ SÜRDÜREN ŞİİR ANLAYIŞI	1960 SONRASI TOPLUMCU ŞİİR ANLAYIŞI	1980 SONRASI TÜRK ŞİİRİ ANLAYIŞI

Aşağıda verilen kavramların numarasını ilgili olduğu şiir anlayışlarının kutucuğuna yazınız.

1. süssüz anlatım	2. millî duygular	3. kapalı anlatım	4. yalnızlık, topluma yabancılaşma
5. sürrealizm	6. müzik	7. serbest şiir	8. hece ölçüsü
9. söylev üslubu	10. kentleşme sorunları	11. sembolizm	12. konuşma dili

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru kelimeyi/kelimeleri yazınız.

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nda çeşitli şiir anlayışları ortaya çıkmıştır. Bunlardan ilki şiirde ahengi, güzel ve etkili söyleyişi önemseyen şiir anlayışıdır. Önemli temsilcileri arasında yaşama sevinci ve ölüm korkusunu şiirlerinde bir arada işleyen "Otuz Beş Yaş Şairi" sayılabilir. Bir diğer şiir anlayışı 1923-1940 yılları arasında etkili olmuş, öncülüğünü Nâzım Hikmet'in yaptığı şiir anlayışıdır. Bu şiir anlayışında şairler ideolojik bir yaklaşımla toplumun sorunlarını ele almıştır. Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nda Millî Edebiyat anlayışını yansıtan şiir anlayışı olarak adlandırılan gelenek ise ve gibi iki önemli kaynaktan beslenmiştir. Geleneksel şiirde yer alan kafiye, redif, ölçü gibi ögelerin ve süslü bir edebiyat dilinin önemsiz olduğunu savunan akımına tepki olarak ortaya çıkan şairleri; şiiri, çağrışım yönünden zenginleştirmekle beraber toplumdaki geniş ölçüde uzaklaştırmıştır. 1960 sonrası toplumcu şiir anlayışı,'in ideolojik şiir anlayışını devam ettirirken 1980 sonrası Türk şiirinde şairler ideolojik temalardan uzak, şiirler yazmışlardır.

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 12

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru kelimeyi/kelimeleri yazınız.

- Garip akımının öncüsü olan, *Kitabe-i Seng-i Mezar* adlı şiirinde sıradan insanın yaşamını sade bir dil ve anlatımla ortaya koymuştur.
- “Türkçem, benim ses bayrağım” dizesinin sahibi, *Çocuk ve Allah* adlı eserindeki şiirleriyle kendi şiir çizgisine yönelmiş, edebiyatımıza özgün şiirler kazandırmıştır.
- “Bayrak Şairi” olarak ünlünen şairimizdir.
- şiir anlayışı, aydın kesime hitap etmiş; kapalı bir anlatımı amaçlamıştır.
- “zaman, rüya, hayal” kavramlarını şiirlerinde sıkça kullanan şairimizdir.
- Şiirlerinde kullandığı üslup ve şekil bakımından İkinci Yeni şairleri arasında kabul edilen
..... işlediği temalar bakımından İslami gelenekte yer alan önemli şairlerdendir.
- Saf (öz) şiir anlayışını benimseyen ilk topluluk’dir.
- Millî Edebiyat anlayışını yansıtan şiir anlayışının temsilcilerinden, Âşık Veysel’i edebiyatımıza kazandırması yönüyle de önem taşır.
- Saf (öz) şiir anlayışının öncülerinden biri olan, “İstanbul Şairi” olarak da tanınır.

“Benim de mi düşüncelerim olacaktı,
Ben de mi böyle uykusuz kalacaktım,
Sessiz sedasız mı olacaktım böyle?
Çok sevdiğim salatayı bile
Aramaz mı olacaktım?
Ben böyle mi olacaktım?”.

Orhan Veli Kanık

Orhan Veli Kanık'ın şiir anlayışına ait özellikleri dizelerden hareketle aşağıdaki başlıklar doğrultusunda yazınız.

- **Dil:**
- **Anlatım:**
- **Konu:**
- **Nazım birimi:**
- **Sanatçıları:**

BEKLEYEN

Sen, kaçan ürkek ceylânsın dağda,
Ben, peşine düşmüş bir canavarım!
İstersen dünyayı çağır imdada;
Sen varsın dünyada, bir de ben varım!

...

Ölürsün... Kapanır yollar geriye;
Ben mezarla sırdaş olur, beklerim.
Varılmaz hayale işaret diye,
Toprağında bir taş olur, beklerim...

Necip Fazıl Kısakürek

ÇOCUKLARIM

Yoklama defterinden tanımadım sizi,
Benim haylaz çocuklarım
Sınıfın en devamsızını
Bir sinema dönüşü tanıdım
Koltuğunda satılmamış gazeteler.

...

Götürmek istedi küfesinde
Elimdeki ıspanak demetini
En dalgını sınıfın
Çoğunuz semtine uğramaz oldu okulun
Palto ayakkabı yüzünden
Kiminiz limon satar balık pazarında
Kiminiz Tahtakale'de çaycılık eder

Rıfat Ilgaz

Yukarıdaki şiirleri aşağıda verilen başlıklar doğrultusunda karşılaştırınız.

- **Tema:**
- **Dil ve Anlatım:**
- **Nazım Birimi:**
- **Şiir Anlayışı:**

- Tema:
- Dil ve Anlatım:
- Nazım Birimi:
- Şiir Anlayışı:

Açılan bir gülsün sen yaprak yaprak,
Ben aşkımla bahar getirdim sana;
Tozlu yollarından geçtiğim uzak
İklimlerden şarkılar getirdim sana.

a) Teması yönüyle düşünüldüğünde okuduğunuz şiirin türü nedir?

b) Şiirin ölçüsünü, kafiye ve redifini bulunuz.

Güzel ve etkili şiir, herkes tarafından anlaşılan şiir değildir. İmgelere, çağrışımlara bolca yer veren, alışılmış benzetme ve ifadelerden uzak şiir; asıl şiirdir. Halkın gündelik konuşma diliyle yazılmış şiirler kısır bir hâldedir. Onların akılda daha çok kaldığını söyleyenler de yanılır. Ben, şiirde anlam kapalı olmalı ki mısralar kanat çırpabilsin diyorum. Söz sanatlarını elden bırakmamalı şair dediğin. Kelimelere yeni anlamlar yükleyip soyut benzetmelerle yazdığım bu şiirleri okuyan herkes, şiirde kendinden bir parça bulur. İşte o zaman şiirin tadına doyamazsınız. Zor anlaşılmalı şiir, seçkin insanların zevkine hitap etmeli.

Aşağıdaki dizelerden hangisi bu parçadaki düşünceleri savunan bir şaire ait olabilir?

- A) Ah bu türküler / Türkülerimiz / Ana sütü gibi candan / Ana sütü gibi temiz
- B) Bu şehirde, / Ne de bir tanıdık çehre; / Bir tren sesi duymaya göreyim, / İki gözüm / İki çeşme.
- C) Kökü bende bir sarmaşık / Olmuş dünya sezmekteyim, / Mavi, masmavi bir ışık / Ortasında yüzmekteyim
- D) Ne yanar kimse bana âteş-i dilden özge / Ne çalar kimse kapım bâd-ı sabadan gayrı
- E) Atımı istedim evin göğü gerindi / Çin gülleri bir yerden ordan geliyordum / Öyle sular dağların üstüydü isminiz

Aşağıdaki sanatçıların Cumhuriyet Dönemi şiir anlayışlarından hangisine bağlı olduğunu karşısına yazınız.

Ziya Osman Saba

Enver Gökçe

Faruk Nafiz Çamlıbel

Ece Ayhan

Süreyya Berfe

Hüseyin Atlansoy

Melih Cevdet Anday

Cahit Külebi

Dur yolcu! Bilmeden gelip bastığın
Bu toprak bir devrin battığı yerdir.
Eğil de kulak ver bu sessiz yığın
Bir vatan kalbinin attığı yerdir.

Necmettin Halil Onan

a) Dörtlüğün teması nedir?

b) Yukarıdaki dizeler hangi şiir anlayışı doğrultusunda yazılmıştır? Niçin?

c) Altı çizili mısralarda anlatılmak isteneni yazınız.

Cumhuriyet Dönemi şiir anlayışlarındandır. Türk edebiyatında özellikle 1940-1960 yılları arasında Ahmet Hamdi Tanpınar, Necip Fazıl Kısakürek, Asaf Halet Çelebi, Cahit Sıtkı Tarancı, Ahmet Muhip Dıranas, Fazıl Hüsnu Dağlarca, Behçet Necatigil gibi sanatçılarla önemli bir şiir geleneği hâline gelmiştir. Sanatçılar, şiirde dili her şeyin üstünde tutmuş ve divan şiirinin biçimci yapısından da etkilenmiştir. Bu anlayışla yazılan şiirlerde ahenk, güzel ve etkili söyleyiş önemlidir. Bu şiir geleneğinde amaç, dilde saflaşmayı sağlayarak rahat söyleyişi bulabilmektir. Siyaset ve toplumcu görüşler şiirin dışında bırakılmıştır. Masal, rüya, mit, zaman gibi düşsel temaların yanı sıra aşk, ölüm, ayrılık, yalnızlık gibi bireysel temalar da bu şiirlerde sıklıkla işlenmiştir. Sanatçılar şiirselliği sadece ölçü ve kafiyenin gücünde değil imgelerin yeniliği, tazeliği, şiirde seçtikleri kelimelerin oluşturduğu ses ve uyum zenginliğinde aramışlardır. Öncülüğünü Yahya Kemal Beyatlı ve Ahmet Haşim'in yaptığı bu şiir anlayışının oluşmasında Fransız edebiyatında ortaya çıkan sembolizmin etkisi vardır.

Bu parçada özellikleri verilen Cumhuriyet Dönemi şiir anlayışı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Saf (öz) şiir anlayışı
- B) Toplumcu gerçekçi şiir anlayışı
- C) Millî Edebiyat anlayışını yansıtan şiir anlayışı
- D) Birinci Yeni şiir anlayışı
- E) İkinci Yeni şiir anlayışı

Rindlerin Akşamı

Dönülmez akşamın ufkundayız.Vakit çok geç;
Bu son fasıldır ey ömrüm nasıl geçersen geç!
Cihana bir daha gelmek hayal edilse bile,
Avunmak istemeyiz böyle bir teselliyle.
Geniş kanatları boşlukta simsiyah açılan
Ve arkasında güneş doğmayan büyük kapıdan
Geçince başlayacak bitmeyen sükunlu gece.
Guruba karşı bu son bahçelerde, keyfince,
Ya şevk içinde harab ol, ya aşk içinde gönül!
Ya lale açmalıdır göğsümüzde yahud gül.

Yahya Kemal Beyatlı

a) Bu şiirde hangi edebî akımın izleri görülmektedir? Nedenleriyle açıklayınız.

b) Yukarıdaki dizeler hangi şiir anlayışı doğrultusunda yazılmıştır? Niçin?

Aşağıdaki eserlerin şairlerini ve şairin hangi şiir anlayışına bağlı olduğunu karşısına yazınız.

ESER	ŞAİR	ŞİİR ANLAYIŞI
<i>Mona Rosa</i>		
<i>Vazgeçemediğim</i>		
<i>Ben Sana Mecburum</i>		
<i>Çile</i>		
<i>Fahriye Abla</i>		
<i>Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor</i>		
<i>Üvercinka</i>		
<i>Otuz Beş Yaş</i>		
<i>Perçemli Sokak</i>		

Cumhuriyet Dönemi şiir anlayışları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Milli Edebiyat akımının ilkelerine bağlı kalarak şiirlerini heceyle ve dörtlükle yazan topluluk Beş Hececiler'dir.
- B) İkinci Yeni'nin günlük konuşma dilinden farklı, kapalı yapısı divan şiiri geleneğine benzetilmiştir.
- C) Mavi dergisi çevresinde gelişen Mavi Hareketi içinde yer almış olan Attila İlhan, toplumcu gerçekçi şairlerden biridir.
- D) Garip dışında yeniliği sürdüren şiir anlayışı ne Garip akımı kadar sanatsal şiirden uzak ne de saf şiir kadar semboliktir.
- E) 1980 sonrası Türk şiirinde şairler, ideolojik temalar etrafında toplumsal duyarlılık mesajı vermişlerdir.

Cumhuriyet Dönemi şairlerindendir. Maraş'taki gazetelerde şiir ve hikâyeler yazdı. Ankara ve İstanbul'daki çeşitli dergilerde şiirler yazdı. İlk şiirlerinde İkinci Yeni şiir anlayışının izleri vardır. Anadolu insanlarının acılarını, sevgilerini; dinsel inançları çerçevesinde ele aldı. Son şiirlerinde insan sevgisi, toplumsal mutluluk, madde-ruh çatışması temalarını işlemede İslam duyarlılığının etkisi vardır. Dinî değerleri, geleneğe duyarlılığı ve metafizik anlayışı şiirlerinde öne çıkaran sanatçı; Sezai Karakoç'un şiir çizgisini sürdüren şairlerden biri olmuştur. Şiirlerinde imgeye yaslanan, çok anlamlı okumaya açık bir yapı kurmuştur. Hikâye, roman, günlük, piyes gibi birçok türde eser veren sanatçı şairlik yönüyle ön planda oldu. *İşaret Çocukları, Yedi Güzel Adam, Menziller, Korku ve Yakarış* şiir; *İns, Yürek Dede ile Padişah* hikâye; *Yaşamak anı; Bir Değirmendir Bu Dünya* deneme türündeki eserlerinden bazılarıdır.

Bu parçada tanıtılan sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Behçet Necatigil
- B) İsmet Özel
- C) Erdem Bayazıt
- D) Cahit Zarifoğlu
- E) Hüseyin Atlansoy

I. Bu anlayışla şiirlerini yazan şairler, şiirlerinde “yerleşik düzene eleştiri, sınıfsal sorunlar, kadın, doğa, kentleşme sorunları” gibi temaları öne çıkarmışlardır. Bu şairler şiirlerinde kimi zaman anlamı öne çıkaran, açık ve sade bir üslubu tercih ederken kimi zaman da İkinci Yeni’nin imgeli, kapalı şiir anlayışından etkilenmişlerdir. Ancak İkinci Yeni’nin toplumdaki uzak oluşunu eleştirirler. Şiirlerinde toplumsal duyarlılık mesajı verirler. Nazım Hikmet’in şiir anlayışını devam ettirirler. Söylev üslubundan yararlanarak halkı harekete geçirmeyi amaçlarlar.

II. Bu şiir kuşağında olan şairlerin genel yaklaşımı “Türk şiirinin bir bütün olduğu, bu şiirin hiçbir ayırım gözetilmeden sahiplenilmesi gerektiği” şeklindedir. Bu dönemde “kent kimliği, şehirleşme” tema olarak öne çıkmıştır. Bu dönemin en önemli özelliği tek bir şiir anlayışından değil, çeşitli şiir anlayışlarından söz edilebilmesidir. “Çok seslilik” bu kuşağın belirleyici özelliğidir. Dönemin siyasi baskısından dolayı şairler ideolojik temalardan uzaktır. Bireysel kaygılar ön planda olmuştur. Şairlerin önemli bir kısmı, şiirin biçimsel ve sanatsal yönüne önem vermişler ve imgeyi ön planda tutmuşlardır.

Yukarıda numaralanmış metinlerde özellikleri verilen Cumhuriyet Dönemi şiir anlayışları hangileridir? Metinlerin altındaki boşluğa yazınız. Bu anlayışlarda yer alan üçer şair yazınız.

Yüreklerin

kulakları

sağır...

hava kurşun gibi ağır...

Ben diyorum ki, ona:

–Kül olayım

Kerem

gibi

yana

yana.

Nazım Hikmet

a) Şiirin biçim özelliklerinden hareketle şairin hangi şiir anlayışına bağlı olduğunu yazınız. Bu biçim özelliklerinin şiirin dil ve anlatımına etkilerini açıklayınız.

b) Bu dizelerde geçen edebî sanatları bularak dizelerin yanına yazınız.

Bir merhamettir yanan, daracık odaların
İsli lambalarında, isli lambalarında.

Atıyor sızılarının çıplak duvarda nabzı,
Çivi yaralarında, çivi yaralarında.

Duyuluyor zamanın tahtayı kemirdiği
Tavan aralarında, tavan aralarında.

Ağlayın, aşinasız, sessiz can verenlere,
Otel odalarında, otel odalarında.

a) Şiirin teması nedir?

b) Şiirin dil ve anlatımından hareketle şairin hangi şiir anlayışına bağlı olduğunu yazınız.

c) Altı çizili dizelerde geçen edebî sanatları bularak dizelerin yanına yazınız.

“ Ne sabahı göreyim, ne sabah görüneyim;
Gündüzler size kalsın, verin karanlıkları!
Islak bir yorgan gibi, sımsıkı bürüneyim;
Örtün, üstüme örtün, serin karanlıkları.”

Yukarıdaki dizelerde ne ... ne ... bağlacının cümleye kattığı anlamı yazınız.

Ürperir tabiat üfleyince rüzgârı derin gök soluğu
Ulu ses dokununca çarka
Düşer ölümün gölgesi eşyaya.
Başlar eşyada hareket kurtulmak için kendinden
Daha öteye geçmek için arınmak gibi elbiseden
Yakalar ölümsüzlüğün sonsuz ipini
Sonra ses olur
Zamanın idrak incisi ses döner döner döner de
Yönelir sebebe
Sebeb ey.

Erdem Bayazıt

Anlatımı güzel ve etkili kılmak için soyut bir kavramın somut bir varlık gibi gösterilerek anlatılmasıyla somutlaştırma yapılmış olur. Şiirden somutlaştırmaya örnek olan dizeleri tespit ederek altını çiziniz.

Aşağıdaki metin parçasında yay ayraçlarla belirtilen yerlere uygun noktalama işaretlerini yerleştiriniz.

Nadide ()

() Hayal midir () rüya mıdır () gerçek midir pek bilemiyorum ama dedemin bir mangal getirdiğini ve ona sobadan ateş çektiğini hatırlıyorum () İri bir mangal () Kışın sokakları takır takır buzla kapladığı günlerde dışarıdan gelince () sıcak () avuçlardık () Hatta minik ellerimle mangaldan sıcak alarak yüzüme taşıdığımı görür gibiyim () dedi.

() Siz minik ellerinizle mangaldan yüzünüze sıcak taşırmışsınız () Ben () bahçeden odaya güneş götürmeye uğraşmışım avuçlarımla () () diye karşılık verdi Levent.

Geçmişe gitmek () akla hayale sığmayan işler yapmış olmak ikisini de gülümsetti () Nadide mangal sıcaklığını () Levent de güneş ışığını tekrar avucunda hissetti ()

() Hayaller hayata attığımız kementlerdir () o kementler olmasa bizi hayata kim bağlar ki () () dedi Nadide ()

Aşağıdaki parçada yazımı yanlış olan kelimelerin altlarını çiziniz.

Geçen yıl Şubat'ın ikinci haftasında Erzurum Fen Lisesi'nin daveti üzerine THY'nın özel bir uçağıyla Erzurum'a gittik.

Şehre 2013'den beri gitmemiştim. Uçak hava alanına saat 21:00'de indi. Hava çok soğuk, her yer buz olduğu için

bizi uçaktan 5'er kişilik guruplar hâlinde indirdiler. Ardından geceyi geçireceğimiz polis evine gittik. Ertesi gün öğle

üzeri lisenin toplantı salonuna gittik. Öğrenciler oldukça sıradışı sorular sordu. Ardından benimle ropörtaj yapmak

isteyen bir kaç öğrenci ile koridorda ki kanapeye oturduk. Baş rolde yine ben vardım.

Belki rüyâlarındır bu tâze açmış güller,
Bu yumuşak aydınlık dalların tepesinde,
Bitmeyen aşk türküsü kumruların sesinde,
Rüyâsı ömrümüzün çünkü eşyaya siner

Ahmet Hamdi Tanpınar

Bu dizelerde altı çizili kelime grubunda hangi anlam olayı vardır?

Yıkandı, namazı kılındı, gömüldü.

Duyarlarsa öldüğünü alacaklılar

Haklarını helâl ederler elbet.

Alacağına gelince...

Alacağı yoktu zaten rahmetlinin.

Orhan Veli Kanık

Bu dizelerde kullanılan noktalama işaretlerinin dizelerdeki kullanım amaçlarını açıklayınız.

Virgül:

Nokta:

Üç Nokta:

Sabahleyin gökyüzü parlak, ufuk açıktı,
Güneşli bir havada yaylımız yola çıktı...
Bu gurbetten gurbete giden yolun üstünde
Ben üç mevsim değişmiş görüyordum üç günde.
Uzun bir yolculuktan sonra İncesu'daydık,
Bir handa, yorgun argın, tatlı bir uykudaydık.
Gün doğarken bir ölüm rüyasıyla uyandım,
Başucumda gördüğüm şu satırlarla yandım!
"Garibim namıma Kerem diyorlar
Aslı'mı el almış haram diyorlar
Hastayım derdime verem diyorlar
Maraşlı Şeyhoğlu Satılmış'ım ben"

Faruk Nafiz Çamlıbel

Şiirde geçen birleşik kelimelerin altlarını çiziniz.